

Het scheppen en omvormen van landschap en ruimte is een belangrijk deel van de Nederlandse cultuur. In het proces van het omvormen van bestaande ruimte naar hedendaagse eisen gaat echter vaak de specifieke plaatsgebonden identiteit verloren. Functie of esthetiek zijn leidend in de vormgeving, maar verbergen vaak het ware karakter van de ruimte. De Hedwigepolder is een voorbeeld van zo'n plek waar op dit moment nog niet wordt gedacht aan het verleden. Na jarenlange discussie wordt het gebied binnenkort ontpolderd. Eeuwenlange geschiedenis verdwijnt letterlijk onder water en gaat verloren. Door deze toekomstige herinnering zichtbaar te maken, blijft het verhaal leesbaar: het collectieve verhaal van het landschap, de persoonlijke herinneringen van de voormalige bewoners. Deze persoonlijke en collectieve herinnering is vormgegeven in een wandeling die start bij de nieuw te bouwen dijk, op de grenslijn tussen Nederland en België. Als het binnenste van de dijk gepasseerd is, is daar de collectieve herinnering,

HERINNERING VOOR DE HEDWIGEPOLDER

STUDENT CHARLOTTE VAN DER WOUDE
PROJECT HET VERLOREN LANDSCHAP – EEN HERINNERING VOOR DE HEDWIGEPOLDER
BEGELEIDING ARJAN KARSSSEN, MIEKE DÖBKEN, MIRJAM KOEVOET, ROB VAN DAM

Impressies van het wandelpad door de Hedwigepolder.

vormgegeven in verzonken elementen die verwijzen naar de voormalige verkaveling van de polder. Vanuit deze plek loopt een rechtlijnig pad die de grens blijft volgen en die uitkomt bij de persoonlijke herinnering in de vorm van een uitkijktoren. Deze toren biedt ruimte aan één persoon, en hier kan men de in de toren aangebrachte woorden 'ik herinner mij...' voorzien van een persoonlijk verhaal. Bij het weggaan heeft de

bezoeker letterlijk zijn herinnering achtergelaten in het gebied. Omdat persoonlijke herinneringen vergaan met de mensen die ze dragen, zal de toren binnen 50 jaar zijn functie verliezen. Het pad ernaartoe mag daarom door de natuurlijke werking van getijden en het landschap verdwijnen. De toren zelf blijft als een monument in het landschap staan, en is dan nog enkel van een afstand te aanschouwen.

Vanwege de ontoegankelijke, steile oevers maakt de singelgracht van 's-Hertogenbosch momenteel geen deel uit van het recreatieve waternetwerk van de stad. Door de singelgrachtzone te transformeren tot een openbaar stadspark ontstaan er prachtige verblijfsplekken aan het water.

De singelgracht bestaat uit verschillende waterlopen. De rivieren de Aa en de Dommel vormen vanaf het ontstaan van de stad de beschermende singelgracht. In 1821 is de Zuid-Willemsvaart recht door de historische binnenstad gegraven als tweede ring van de singelgracht. De rijke historie en diversiteit van het water is nog steeds voelbaar en daarom wordt de singelgrachtzone in dit afstudeerplan getransformeerd tot een singelpark met vijf deelgebieden. Ieder deelgebied heeft zijn eigen sfeer, afhankelijk van het type waterloop en afgestemd op het omliggende stadsweefsel.

NIEUW LEVEN VOOR OEVERS VAN DE SINGELGRACHT

STUDENT FLOOR VAN WULFFTEN PALTHE
PROJECT HET SINGELPARK VAN 'S-HERTOGENBOSCH
BEGELEIDER ARJAN KARSSSEN, MIEKE DÖBKEN, MIRJAM KOEVOET, ROB VAN DAM

Uitbreiding van het Bossche centrum tot aan de Zuid-Willemsvaart.

De oevers van de Aa worden een dynamisch rivierenlandschap.

De verbindende factor in de singelgrachtzone is de hoge vestingmuur die het water scheidt van de historische binnenstad. Een steiger langs de muur verleent toegang tot het water, vormt de hoofdroute van het park en rijgt de deelgebieden aan elkaar; het steigerpark, het rivierpark, het kanaalpark, het vestingpark

en het natuurpark. Omdat de Dommel de entree is naar de historische binnenstad, heeft de hoofdroute in het steigerpark een multifunctioneel karakter: hier kan men wandelen, verblijven, bootjes aanleggen. Het rivierpark brengt via een grillige kade, kronkelpaden en inprikkers naar het water het dynamische rivierenlandschap van de Aa terug. In het kanaalpark wordt het centrum van de binnenstad doorgetrokken tot aan de Zuid-Willemsvaart, waar een betonnen trappenpartij een levendige plek aan het water vormt. Een uitgebreide profielstudie mondt uit in een herprofilering van de singelgracht. Deze profielen vormen, samen met de verbindende hoofdroute langs de vestingmuur, de kern van dit afstudeerplan en hiermee wordt de aanzet gegeven om de singelgrachtzone nieuw leven in te blazen.